

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2016

Gällivare kommun

Conny Erkheikki
Auktoriserad revisor

Mars 2017

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser	5
3.1.2.	Revisionell bedömning	6
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	7
3.2.1.	Iakttagelser	7
3.2.2.	Revisionell bedömning	8
3.3.	Rättvisande räkenskaper	8
3.3.1.	Iakttagelser	8
3.3.2.	Revisionell bedömning	10

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2016. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2016.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen, förutom vad som framgår av nedan. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans och underskott från tidigare år har återhämtats i och med årets resultat. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är vid en sammantagen bedömning uppfyllda.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2016 är vid en sammantagen bedömning uppfyllda.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna inte är rättvisande på nedanstående punkt:

Kommunen har tagit upp ett lämnat aktieägartillskott om 35 mnkr till ett kommunalt bolag som en tillgång i balansräkningen. Enligt god redovisningssed i kommuner ska lämnade tillskott som går till att täcka förluster redovisas som en kostnad i kommunens resultaträkning. Då felet är materiellt och har stor påverkan på årets resultat rekommenderar vi att årsredovisningen rättas.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas redovisning av sitt uppdrag har inte granskats inom ramen för årsredovisningen utan ingår istället i granskningen av den övergripande ansvarsutövningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2017-03-27 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2017-04-10.

Rapportens innehåll har sakgranskats av kommunens ekonomichef.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under räkenskapsåret.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och text.

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om budgetavvikelser för större investeringar lämnas inte. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Driftredovisning per nämnd, tkr	Utfall 2016	Budget	Avvikelse
Kommunfullmäktige	1289	1340	51
Revision	1659	1775	116
Valnämnd	22	48	26
Överförmyndarnämnd	1050	1234	184
Kommunstyrelse	84249	88992	4743
Miljö- och byggnämnden	1389	3921	2532
LKF	93241	92886	-355
Service- och Tekniknämnd, skattefin	95902	97967	2065
Service- och Tekniknämnd, VA	0	0	0
Service- och Tekniknämnd, avfall	0	0	0
Barn-, utbildning och kulturnämnd	298549	297521	-1028
Socialnämnd	475868	473176	-2692
Summa nämnderna	1053218	1058860	5642

Kommunstyrelsen redovisar den största positiva avvikelsen mot budget med 4.743 tkr. Detta beror bland annat på att det finns en del vakanta tjänster.

Miljö- och byggnämnden har ett överskott om 2.532 tkr mot budget som beror på ökade intäkter i bygglovsprocessen och effektivare miljötillsyn.

Socialnämnden redovisar ett underskott mot budget med -2.692 tkr. Detta beror på ett stort underskott i vård och omsorg med -8,2 mnkr. Detta beror på svårigheter med sommarvikarier och brister i personalplaneringen. Biståndsenheten har ett underskott om -5 mnkr p g a höga utredningskostnader för ensamkommande barn. 5 mnkr har därför erhållits från statsbidraget för flyktingverksamhet.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. I och med årets resultat så återställer kommunen tidigare års underskott och redovisar en ekonomi i balans för år 2016.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans och underskott från tidigare år har återhämtats i och med årets resultat. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Avvikelse mot god sed sker avseende redovisning av villkorligt aktieägartillskott till kommunalt bolag.

3.2. God ekonomisk hushållning

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2016:

Finansiella mål, fastställt av fullmäktige i budget 2016	Ev. kommentar	Måluppfyllelse, kommunens bedömning
Riktlinjerna för god ekonomisk hushållning gällande resultatutjämningsreserven ska följas.	Har följts	Målet har uppnåtts.
Resultatet ska minst motsvara 1 % av skatter och bidrag.	8,5 % utfall.	Målet har uppnåtts.
Finansieringen av investeringar ska över en rullande femårsperiod ske med egna medel. Verksamhetsmässiga och/eller ekonomiskt lönsamma investeringar kan finansieras med lånade medel.	Bedöms ske med egna medel över 5 år	Målet har uppnåtts.
Oförändrad utdebitering av kommunal-skatt under planperioden.	Oförändrad kommunal-skatt 2015 till 2016	Målet har uppnåtts.
En utredning gällande totalt eftersatt underhåll samt årligt underhållsbehov tas fram.	Påbörjad 2016	Målet har delvis uppnåtts.

Av redovisningen framgår att fyra av fem mål nås. Även om kommunen skulle ha belastat resultatet med aktieägartillskottet skulle målet om att resultatet ska motsvara minst 1 % av skatter och bidrag uppnås.

Kommunstyrelsen har gjort en sammantagen bedömning om att man når god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet.

Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige har fastställt ett antal verksamhetsmål. Dessa mål för verksamheten beskrivs och utvärderas i årsredovisningen.

Verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning återfinns i perspektiven Medborgare, Tillväxt & Utveckling, Intern Effektivitet samt Medarbetare.

Perspektivet Medarbetare har två mål och totalt fyra indikatorer. Av dessa indikatorer har endast en kunnat utvärderas i årsredovisningen. Övriga saknar underlag för utvärdering och bedömning. Indikatorn om minskad total sjukfrånvaro har uppnåtts då denna minskat från 7,6 % till 7,5 %. Av de två målen har ett uppnåtts och ett inte uppnåtts.

Perspektivet Intern Effektivitet har tre mål med totalt fyra indikatorer där tre av fyra indikatorer har uppnåtts. Av de tre målen har två uppnåtts och ett uppnåtts delvis.

Perspektivet Tillväxt och Utveckling har fyra mål med totalt nio indikatorer. Tre av indikatorerna har inte kunnat utvärderas. Fyra indikatorer har uppnåtts helt. Två indikatorer har inte uppnåtts alls. Av de fyra målen har tre uppnåtts och ett inte uppnåtts.

I perspektivet Medborgare finns tre mål med totalt nio indikatorer. För två av indikatorerna saknas underlag för mätning och utvärdering. Två av indikatorerna har inte uppnåtts, tre har delvis uppnåtts och två har uppnåtts helt. Av de tre målen har ett uppnåtts, ett delvis uppnåtts och ett inte uppnåtts.

Vi konstaterar att samtliga mål som fullmäktige fastställt följs upp i årsredovisningen. Det saknas dock mätdata och utvärdering för en del indikatorer. Kommunstyrelsen har gjort en sammantagen bedömning att man når god ekonomisk hushållning i det verksamhetsmässiga perspektivet.

3.2.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen är vid en sammantagen bedömning uppfyllda.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2016 är uppfyllda.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt, förutom vad som redogörs för nedan, samtliga kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret.

Årets resultat är positivt och uppgår till 95,3 mnkr (-50,0 mnkr).

Resultaträkning mnkr	Utfall 2016	Utfall 2015
Verksamhetens intäkter	452 606	433 253
Verksamhetens kostnader	-1 435 425	-1 571 569
Avskrivningar	-47 955	-46 763
Verksamhetens nettokostnader	-1 030 774	-1 185 079
Skatteintäkter	1 016 730	976 762
Generella statsbidrag och utjämning	104 653	100 858
Finansiella intäkter	5 340	58 125
Finansiella kostnader	-575	-652
Årets resultat	95 374	-49 986

I årets resultat ingår ersättning med 64,5 mnkr från LKAB för uppförandet av äldreboendet Forsgläntan.

Reavinster på försäljning av mark och tomträtter ingår med 7,9 mnkr i resultatet.

Vid granskningen av resultaträkningen har följande väsentliga avvikelser noterats:

- Villkorligt aktieägartillskott om 35 mnkr för täckande av förluster i det kommunala bolaget Gällivare Energi AB har tagits upp som en tillgång. Enligt god redovisningssed i kommuner ska tillskott som går till att täcka förluster tas som en kostnad i kommunens ekonomiska redovisning. Den fastställda förlusten i bolaget uppgår till -34,3 mnkr för 2016.

Totalt uppgår resultatfelet ovan till cirka 35 mnkr. Felet bedöms som materiellt och påverkar räkenskaperna för år 2016 i väsentlig omfattning.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL förutom vad som redovisas nedan.

Vid granskningen av balansräkningen har följande väsentliga avvikelser noterats:

Gällivare Energi AB har fått ett villkorat aktieägartillskott om 35 mnkr samt 25 mnkr för utökning av aktiekapitalet (KF § 118 2016-05-23). Enligt Gällivare Energi AB:s verksamhetsberättelse i kommunens årsredovisning redovisar de en förlust om 34,3 mnkr. Både aktieägartillskottet om 35 mnkr och utökningen av aktiekapital med 25 mnkr har i kommunens balansräkning tagits upp som en tillgång. Av förarbetena till lagen om kommunal redovisning framgår att ”*Regeringen vill också betona vikten av att de medel som kommunerna och landstingen lämnar till sina företag som förlusttäckning alltid skall redovisas som kostnad i kommunens eller landstingets resultaträkning.*” Rådet för kommunal redovisning utvecklar sin syn på detta i Information mars 2005, (publicerad på deras hemsida med följande:

”För att ett tillskott skall redovisas enbart i balansräkningen krävs enligt Rådets uppfattning att det är *uppenbart* att tillskottet inte avser täckning av uppkomna underskott. Detta kriterium kan sägas vara uppfyllt endast om det kan konstateras att tillskottet ökar det egna kapitalet utöver det registrerade aktiekapitalet eller beträffande ekonomiska förändringar, bundet eget kapital.”

Då det villkorliga aktieägartillskottet nästan uteslutande gått till förlusttäckning så anser vi att detta bör rättas då beloppet är materiellt och påverkar den rättvisande bilden av årets resultat. Aktiekapitalökningen med 25 mnkr kan dock kvarstå i balansräkningen. Värdet av tillgången ska dock varje år prövas enligt RKR 20 Redovisning av finansiella tillgångar och finansiella skulder.

Felen ovan bedöms som materiellt och påverkar räkenskaperna för år 2016 i väsentlig omfattning.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning.

3.3.2. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande förutom det redovisade aktieägartillskottet till Gällivare Energi AB. Räkenskaperna är upprättade enligt god redovisningssed förutom vad avser aktieägartillskottet. Felet är materiellt och vi rekommenderar att årsredovisningen rättas.

Mars 2017

Hans Forsström
Uppdragsledare

Conny Erkheikki
Projektledare

